

การสร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคม ในจังหวัดบุรีรัมย์

The Creating a Warm Family by Cultivating in 9 Values for Creating Social Value in Buriram Province

¹พระอธิการสมพร อนาลโย, ²พระศรีปริยัตติธาดา, ³อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์,
⁴มัชฌิมา ลาดเสน, ⁵กิตติธัช นาชัย

¹Phra Athikarn Somporn Analayo, ²Phrasripariyattitada, ³Isarapong Kraisin,

⁴Matchima Ladsan, ⁵Kittithitach Nachai

^{1,2,5}วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{3,4}มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,5}Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{3,4}Surindra Rajabhat University

¹Corresponding author, e-mail: Somporn0821379679@gmail.com

Received: March 31, 2026; Revised: April 22, 2026; Accepted: April 29, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยหลักการ 9D 2) เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยหลักการ 9D และ 3) เพื่อนำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D ในการสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์งานวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี(Mix-method) และวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบที่ 1 การเลี้ยงมีวิธีการ คือ ใช้หลักเหตุผลให้อิสระในการดำเนินชีวิตองค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว องค์ประกอบที่ 3 วิธีการบริหารจัดการครอบครัววิธีการ องค์ประกอบที่ 4 เข้าใจบทบาทตนเองในครอบครัว องค์ประกอบที่ 5 การแสดงความรักในครอบครัว องค์ความรู้องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ที่พบว่าเกิดจากการเลี้ยงดูด้วยหลักการ 9D มีวิจารณ์ญาณในการใช้สื่อ วิธีการอบรมเลี้ยงดูตามหลัก 9D เป็นแบบอย่างที่ดี มีพรหมวิหาร 4 มีการเสริมแรง เป็นกัลยาณมิตร รู้จักสร้างแรงจูงใจที่ดี มีความยุติธรรม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือความสามารถ ไม่กดดัน ให้อิสระอยู่ในสังคม เข้าใจกติกา เงื่อนไขทางสังคม ผลที่ได้ คือ เป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจในตนเองและครอบครัว 2. การร่วมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) 3. นำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ ผ่านกิจกรรม 10 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ธรรมะสวัสดิ์ กิจกรรมที่ 2 ฉันทิโกในครอบครัว

กิจกรรมที่ 3 หลัก 9D กับความสุขในชีวิต กิจกรรมที่ 4 ภาระหน้าที่ของฉันตามหลัก 9D กิจกรรมที่ 5 ต้นแบบที่ดีที่ในครอบครัวโดยมาบุคคลต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ 6 วางแผนชีวิตวางแผนครอบครัวกิจกรรมที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของชีวิต กิจกรรมที่ 8 ทำอย่างไรให้ครอบครัวถึงสุข กิจกรรมที่ 9 รู้รัก รู้ออม รู้ใจ กิจกรรมที่ 10 เราจะพาครอบครัวเราอบอุ่น

คำสำคัญ: การสร้างครอบครัวอบอุ่น; หลักการ 9D; คุณค่าทางสังคม

Abstract

Research Title Building Warm Families with the 9D Principles Foster Social Value in Buriram Province Methodology This study uses a mixed-methods approach and action research. Our goals are explore how the 9D principles help build warm and happy families to develop a learning program focused on these share practical ways to strengthen families and create positive social value in Buriram.

The research results found:- 1. The knowledge components of creating a warm family using the 9D principles consist of five key elements: 1) child-rearing practices based on reasoning and granting freedom in life; 2) family relationships; 3) family management methods; 4) understanding one's own role in the family; and 5) expressing love within the family The body of knowledge on creating a warm family using the 9D principles to foster social values in Buriram Province was found to stem from child-rearing based on the 9D principles. This includes using discernment in media consumption, providing training and upbringing according to the 9D principles as positive role models, practicing the Four Brahma Viharas (loving-kindness compassion sympathetic and equanimity), offering positive reinforcement being a good friend creating healthy motivation demonstrating fairness, providing opportunities for children to express their opinions and abilities, avoiding pressure, teaching children to live harmoniously in society, and helping them understand social rules and conditions. The outcomes are individuals who become good citizens, live happily in society, and feel proud of themselves and their families. For objective. 2. The overall evaluation of participation in the “Warm Family Creation Curriculum Using the 9D Principles to Foster Social Values in Buriram Province” was at a high level (mean = 4.39). 3. The study proposed the creation of a warm family using the 9D principles to foster social values in Buriram Province through a curriculum consisting of 10 activities: 1) Dhamma Greeting, 2) Who Am I in the Family?, 3) The 9D Principles and Happiness in Life, 4) My Responsibilities According to the 9D Principles, 5) Good Role Models in the Family (featuring exemplary individuals to inspire life conduct), 6) Life and Family Planning, 7) Prioritizing Life Goals, How to Make the Family Happy, 9) Knowing Love, Knowing Saving, Knowing the Heart, and 10) We Will Make Our Family Warm. Keywords: Warm family creation, 9D principles, social values, Buriram Province.

Keywords: Creating a Warm Family; Cultivating in 9D; Creating Social Value

บทนำ

สถาบันครอบครัวถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทุนทางสังคม และเป็นกลไกหลักในการหล่อหลอมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ การย้ายถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและช่องว่างระหว่างวัยภายในครอบครัว ทำให้เกิดความเปราะบางในมิติทางอารมณ์และทัศนคติ การสร้างสรรค์แนวทางเชิงรุกเพื่อกระตุ้นความอบอุ่นและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัวจึงเป็นภารกิจเร่งด่วน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข หรือเป็นคุณสมบัติของครอบครัวไทยที่พึงประสงค์ คือ สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียว มีความรับผิดชอบ ประกอบอาชีพสุจริต รู้จักประหยัดเก็บออมสร้างฐานะครอบครัวให้มั่นคง พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม ไม่ทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายกันและกัน มีทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดีและส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ สมาชิกในครอบครัว (กรมการพัฒนาชุมชน, 2544).

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2546) การจะสร้างความมั่นคงในครอบครัวนั้นการทำหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของครอบครัวที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ สายใยในครอบครัวสามารถก่อเกิดและสานสัมพันธ์ระหว่างกันได้อยู่ตลอดเวลา ไม่เลือนหายจากกันได้โดยง่าย ดังนั้น ความผูกพันจึงเป็นรากฐานกระบวนการในการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ด้วยความรักซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในช่วงแรกกับภาพความผูกพันเหล่านี้ และส่งผลต่อมาถึงรูปแบบการทำงานทางจิตจากภายในใจซึ่งก่อสัมพันธ์ภาพที่ดีจะเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ครอบครัวและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว เป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ความสัมพันธ์ระหว่างปู่ย่าตายายกับลูกหลาน รวมไปถึงความสัมพันธ์ในหมู่ญาติมิตรและเพื่อนฝูง โดยครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพดีจะมีการสนทนาพูดคุยกันด้วยความรักใคร่ปรองดอง มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน และปรึกษาหารือร่วมกันเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น (เกรียงไกร เจริญผล, 2565: 28-40)

การนำหลักการ 9D มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน จึงเป็นนวัตกรรมเชิงบูรณาการที่มุ่งสร้างเสริมศักยภาพสมาชิกในครอบครัวอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งมิติทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะสังคม โดยกำหนดเป้าหมายสูงสุดของการจัดทำธรรมนูญหมู่บ้านหรือธรรมนูญพลเมือง คือ “บุรีรัมย์สันติสุข บนความพอเพียง เพื่ออนาคตลูกหลานชาวบุรีรัมย์ ครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน” โดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 28 ตี ๓ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน พุทธศักราช 2551 สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

สังคมที่อาจเกิดขึ้นจากความเปราะบางของสถาบันครอบครัว แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดบุรีรัมย์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย การบูรณาการหลัก 9D นี้ จะเปลี่ยนบทบาทของครอบครัวจากหน่วยย่อยทางสังคม ไปสู่การเป็น “ฐานรากแห่งความเข้มแข็ง” ที่สมาชิกสามารถเรียนรู้ ปรับตัว และเติบโตอย่างมั่นคง พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนค้ำจุนถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชน ให้สร้างความรักบ้านเกิด รักครอบครัวของตนเอง เพื่อเป็นเกราะคุ้มภัยให้กับตนเองและชุมชนต่อไป

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะดำเนินงานจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักการ 9D มาเป็นแนวทางหลัก เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ให้มีความเข้มแข็ง สงบสุข และเอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต โดยมุ่งหวังให้ครอบครัวเป็นเกราะป้องกันและแรงขับเคลื่อนสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมบุรีรัมย์ให้น่าอยู่อย่างมั่นคงสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อนำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mix-method) และวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนากำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 450 รูป/คน

1. ระยะเตรียมความพร้อม วิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น สถิติประชากรจังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว และกรอบแนวคิด 9D เป้าหมาย
2. ระยะปฏิบัติการและเก็บข้อมูลภาคสนาม แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เห็นภาพที่รอบด้านการสำรวจ พูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพื่อถอดบทเรียน และทำความเข้าใจเหตุผลเชิงลึก

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ความสัมพันธ์ในครอบครัวเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์มีส่วนส่งเสริมซึ่งกันและกันส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความแข็งแกร่งแน่นแฟ้นจากการอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวจึงมีโอกาสดูแลพบปะ พูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรักใคร่ผูกพันใกล้ชิดสนิทสนมและไว้วางใจกันมากขึ้น นอกจากนี้การสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี รู้จักมีสติ รู้จักอดออม ออกกำลังกาย รักษาสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนในชีวิต รู้จักบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว ทั้งด้านการเงินวัตถุสิ่งของ การให้คำแนะนำ การดูแลช่วยเหลือด้านกิจกรรมในชีวิตประจำวันและเมื่อเจ็บป่วยก็จะยิ่งส่งเสริมให้มีความรักใคร่ผูกพันกันมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การได้อาศัยอยู่ด้วยกันจึงทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าคนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน การเคารพเชื่อฟัง เป็นการแสดงออกผู้มีอายุน้อยกว่าจะแสดงออกต่อผู้มีอายุมากกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการปลูกฝังในเรื่องการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ครอบครัว เกิดการได้อาศัยอยู่ด้วยกันย่อมเอื้อให้ปฏิสัมพันธ์นี้เกิดขึ้นได้มากกว่าในมิติของการแลกเปลี่ยน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสรรค์ครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบที่ 1 การเลี้ยง มีวิธีการ คือ ใช้หลักเหตุผล ให้อิสระในการดำเนินชีวิต ตัวชี้วัด คือ เป็นคนดีและมีครอบครัวเข้มแข็ง

องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว วิธีการ คือ 1) มีความรักความเอาใจใส่ 2) มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 3) เอาใจใส่ดูแล ตัวชี้วัด คือ 1) ครอบครัวอบอุ่น 2) ไม่มีความรุนแรง 3) สิ่งแวดล้อมในครอบครัวดี 4) รายได้สมดุล

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการบริหารจัดการครอบครัว วิธีการ คือ 1) ใช้หลักเหตุผล 2) ใช้ความยืดหยุ่น 3) มีการวางแผนครัวเรือน ตัวชี้วัด คือ 1) สิ่งแวดล้อมในครอบครัวดี 2) สุขภาพกายและจิตดี 3) พึ่งพาตนเองได้ และ 4) ครอบครัวเข้มแข็ง

องค์ประกอบที่ 4 เข้าใจบทบาทตนเองในครอบครัว วิธีการ คือ 1) เข้าใจบทบาทตนเองในครอบครัว 2) เป็นตัวอย่างที่ดี 3) มีความเข้าใจ ตัวชี้วัด 1) สิ่งแวดล้อมในครอบครัวดี 2) ไม่มีอาชญากรรม 3) เป็นคนดี 4) มีความเห็นใจคนอื่น

องค์ประกอบที่ 5 การแสดงความรักในครอบครัว วิธีการ 1) มีการแสดงออกในความรัก ตัวชี้วัด คือ 1) ครอบครัวอบอุ่น 2) เข้าใจคนอื่น 3) มีความเมตตา

องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูด้วยหลักการ 9D ประกอบด้วยผู้ปกครองต้องยอมรับความเป็นจริงให้ได้ แล้วสร้างมุมมองใหม่ใส่ความคิดบวกและมั่นใจในศักยภาพของลูก พยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา การให้เวลากับสมาชิกในครอบครัว ไม่ไปกดดันลูกจนเกินไป แบ่งเวลาให้เหมาะสม มอบความรัก ความเมตตา ความกรุณา หรือการให้อภัยการใช้สื่อ ก็ควรแนะนำถึงคุณโทษอื่นๆ ให้เด็กได้รู้จักคิดแบบมนุษย์เช่นเดียวกัน ควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี พ่อแม่ต้องมีทัศนคติที่ดีเสมอและต้องรู้วิธีการปรับตัวเข้าหาลูก และต้องมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกต้องเหมาะสมของลูกรัก

2. วิจารณ์ญาณในการใช้สื่อ ผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าควรใส่ใจเรื่องให้สื่อเป็นการต่อยอดจากความคิดผู้ปกครองควรรู้จักที่จะกำกับดูแล หรือสอนลูกพร้อมกันไปด้วย ในขณะที่มีการใช้สื่อฯ นั้นอย่างเหมาะสม ฉะนั้น เราอาจจะใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ในกรณีที่ท่านมีเวลาอยู่กับลูกน้อยก็เป็นได้ ดังนั้น ผู้ปกครองต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสม

3. วิธีการอบรมเลี้ยงดูตามหลัก 9D คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้สัมผัส เราจะต้องเป็นแบบอย่างให้ความอบอุ่น คือ เมตตา สงสารและอยากให้เขาได้ดีมีกิริยาและแนวคิดที่เหมาะสมกรุณา เราแนะนำการดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเขาทำได้ เราก็ให้กำลังใจ ชื่นชมยินดีเสริมแรงเชิงบวก คือ มุทิตา และเข้าไปเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ต้องฝึกให้เขาทำได้ด้วยตัวเอง ถ้าล้มก็ต้องให้เขาเรียนรู้ที่จะลุกขึ้นให้ได้ด้วยตนเอง คือ อุเบกขา ยอมรับความบกพร่องของตนเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง กระตุ้นให้เด็กรู้จักคิด รู้จักพิจารณา ไม่คาดหวังกับลูกจนเกินไป ไม่เปรียบเทียบ เมื่อเกิดปัญหาต้องเปิดใจยอมรับและหาทางที่จะแก้ไขรวมถึงส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสดแสดงออกทางความคิดอย่างเหมาะสม รู้จักสร้างแรงจูงใจจากภายนอกโดยเฉพาะจากตัวผู้ปกครองเอง ต้องรับรู้เข้าใจสื่อภายนอกอย่างเป็นธรรม ไม่กดดันหรือบังคับในสิ่งที่เด็กไม่ได้ต้องการจริงๆ นอกจากนี้ควรให้เขาเข้าใจการอยู่ในสังคม เข้าใจกติกา เงื่อนไขทางสังคม

4. ผลที่ได้จากการเลี้ยงดูแบบ 9D แสดงทางกายที่ร่าเริง สดใส ยิ้มแย้ม ทางใจที่มีความพึงพอใจ ทางสติปัญญาที่มีความคิด ความอ่านที่ดี แสดงออกกับผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัวที่ดี กล่าวที่จะแสดงออก เด็กจึงสามารถใช้ภาษาและการพูดในการสื่อสารทางสังคมอย่างเหมาะสม ไม่พูดแซง รู้จักกาลเทศะในการสื่อสาร รู้จักจากการสลับบทบาทในการสื่อสาร รู้จักการรอคอย เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้อื่นได้ดี ใส่ใจในผู้อื่นเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น รับรู้ข้อเท็จจริง แยกแยะอันตราย ไม่ควรมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งมีความ ภูมิใจในตัวเอง มองโลกในแง่ดี ปรับตัวเก่ง เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น รักษาสิทธิของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดทน อย่างเห็นได้ชัด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

วันที่	รายการ/กิจกรรม	ใช้เวลา/ ชั่วโมง
วันที่ 1	ลงทะเบียนครอบครัวที่ร่วมกิจกรรมพร้อมเพียงกันที่ห้องประชุม	
	ธรรมสวัสดิ์ (กิจกรรมที่ 1)	1.00
	ฉันคือใครในครอบครัวนี้ (กิจกรรมที่ 2)	1.00
	หลัก 9D กับความสุขในชีวิต (กิจกรรมที่ 3)	1.00
	ภาระหน้าที่ของฉันตามหลัก 9D (กิจกรรมที่ 4)	1.00
	ต้นแบบที่ดีในครอบครัว (กิจกรรมที่ 5)	1.00
	วางแผนชีวิตวางแผนครอบครัว (กิจกรรมที่ 6)	1.00
	จัดลำดับความสำคัญของชีวิต (กิจกรรมที่ 7)	1.00
	ทำอย่างไรให้ครอบครัวถึงสุข (กิจกรรมที่ 8)	1.00
วันที่ 2	ทำวัตรเช้า เจริญจิตภาวนา	20 นาที
	รู้จัก รู้ยอม รู้ใจ (กิจกรรมที่ 9)	1.00
	เราจะพาครอบครัวเราอบอุ่น (กิจกรรมที่ 10)	2.00
	พิธีขอขมาและปิดการอบรม	1.00
กิจกรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม		

ผลประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้ร่วมกิจกรรมส่วนมากเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเป็นชายคิดเป็นร้อยละ 43.75 โดยส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.13 รองลงมา คือ อายุ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.13 และต่ำสุด คือ อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.25

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การร่วมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมพบว่า การร่วมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านที่มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) ต่ำสุด คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93)

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ รายงานพบว่าหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ รายงาน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) ต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า

ด้านวิทยากร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.44) โดยด้านที่มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 4.83) รองลงมา คือ การตอบคำถามของวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62) ต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.89)

ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) โดยด้านที่อาหารมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.89) รองลงมา คือ ด้านระยะเวลาในการอบรม/สัมมนามีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.58) และด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.96)

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.82) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.89) รองลงมา คือ การบริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.86) และต่ำสุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.73)

ด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยด้านที่มีค่าสูงที่สุด คือ สามารถบอกประโยชน์ ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.47) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.44) ด้านที่มีค่าต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสามารถบอกข้อดีได้ (ค่าเฉลี่ย 2.38)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.26) โดยด้านที่มีค่าสูงที่สุด คือ ด้านสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่ชุมชนได้ (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมา คือ ด้านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ (ค่าเฉลี่ย 3.97)

ด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) โดยด้านที่มีค่าสูงที่สุด คือ ด้านพึงพอใจกับการเข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมา คือ ด้านตระหนักในคุณค่าของหลักการ 9D (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.34)

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ได้จากการจัดกิจกรรมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ 1) ควรจัดโครงการให้มีเวลามากกว่า 2) ควรเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 3) ควรมีการนำวัด บ้าน โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม 4) ควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. นำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ นำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ผ่านกิจกรรม 10 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 ธรรมะสวัสดิ์ เป็นการต้อนรับครอบครัวที่เข้ารับการอบรม ด้วยธรรมะปฏิสันถารเป็นกันเอง เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย เตรียมพร้อม ซักซ้อมขั้นตอนต่างๆ เริ่มเปิดใจเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันในระยะเวลา 2 วัน

กิจกรรมที่ 2 ฉันทาคือใครในครอบครัวนี้ กิจกรรมนี้ใช้วิธีการบวนการกลุ่มที่ทุกคนเปิดใจเล่าเรื่องชีวิตของตนเองที่ผ่านมา อย่างผ่อนคลาย อิสระและเป็นกันเอง เรื่องราวความดีใจภูมิใจ และสิ่งที่เคยทำแล้วเสียใจ การได้สะท้อนคิดชีวิตที่ผ่านมาเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ตนเองมากยิ่งขึ้น เมื่อได้เปิดใจเล่าออกมาอย่างอิสระจะเกิดความผ่อนคลายความกดดัน เพราะมีเพื่อนคอยรับฟังและเล่าสู่กันและกันด้วยความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น ใช้เทคนิคสุนทรียะสนทนา ร่วมกับ Active listening คือ การฟังเชิงรุก เพื่อให้เข้าถึงและเข้าใจกันและกันอย่างแท้จริง โดยกิจกรรมนี้จะใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้กลับมาวิเคราะห์ตนเองว่า บทบาทและหน้าที่ของตนเองในขณะนี้คืออะไร ว่าตนเองมีการให้คุณค่าแบบคุณค่าแท้หรือคุณค่าเทียมอย่างไร เพื่อเป็นการวิเคราะห์ตนเองของสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมฉันทาคือใครในวันนี้ เพื่อเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีว่าในชีวิตมีใครบ้างที่อยู่รอบๆ ตัวเรา เพื่อนญาติ พ่อแม่ หรือคนในครอบครัว และกลับมาตระหนักว่า แท้จริงใคร คือ คนที่เราไว้วางใจและสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เมื่อทราบว่าที่แท้จริงตัวเองมีใครรอบๆ ตัวเวลาที่คิดจำอะไร ก็จะได้รู้ว่าควรที่จะปรึกษาใครหรือพูดคุยกับใคร

กิจกรรมที่ 3 หลัก 9D กับความสุขในชีวิต เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกับหลัก 9D และสร้างความคุ้นเคยระหว่างพระธรรมวิทยากรและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนี้จะมีลักษณะคล้ายกระบวนการกลุ่ม ใช้เทคนิค Dialogue ร่วมกับการสนทนาธรรม ธรรมสากัจฉา และการเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างอิสระและเป็นกันเอง พระธรรมวิทยากรไม่กระตุ้นมากเพียงเปิดโอกาสให้กับทุกคนได้เรียนรู้ผ่านการฟังและการเล่าสู่กันฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ในครอบครัวตามหลัก 9D ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าในชีวิตประจำวันมีความเกี่ยวข้องกับหลัก 9D อย่างไร โดยยึดหลักดังนี้

D ที่ 1 เป็นคนดี D ที่ 5 สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ D ที่ 6 สังคมอบอุ่น D ที่ 7 หลุดพ้นอาชญากรรม D ที่ 9 คณะกรรมการหมู่บ้านเข้มแข็ง เกิดจากพฤติกรรมครอบครัว คือ 1) มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกภายในครอบครัวตลอดจนเพื่อนบ้าน 2) มีความเคารพซึ่งกันและกันภายในครอบครัวและชุมชน 3) มีความซื่อสัตย์ 4) ความมีน้ำใจ 5) ความเสียสละ 6) ความรับผิดชอบ 7) รักจักผิตชอบชั่วดี 8) มีจิตสาธารณะ 9) มองโลกในแง่บวก 10) มีการจัดการอารมณ์

D ที่ 2 มีปัญญา เกิดจากพฤติกรรมครอบครัว คือ 1) การส่งเสริมเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เพื่อนร่วมงานเสมอ 2) มีความสุขในการเรียนรู้ 3) ประเมินตนเองอยู่เสมอ 4) แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

D ที่ 3 รายได้สมดุล เกิดจากพฤติกรรมครอบครัว คือ 1) มีความพอเพียงประหยัดอดออม 2) มีความขยัน หมั่นเพียร 3) รักษาทรัพย์ที่มีอยู่ 4) มีการวางแผนการใช้จ่าย

D ที่ 4 สุขภาพแข็งแรง เกิดจากพฤติกรรมครอบครัว คือ 1) มีกิจกรรมภายในครอบครัวที่เน้นการรับผิดชอบร่วมกัน เช่น การทำความสะอาดบ้านร่วมกัน 2) มีการบริหารเวลาในเรื่องการออกกำลังกายร่วมกับครอบครัวอยู่เป็นประจำ

D ที่ 8 กองทุนพึ่งพาตนเอง เกิดจากพฤติกรรมครอบครัว คือ 1) มีความพอเพียงประหยัดอดออม 2) มีความขยัน หมั่นเพียร 3) รักษาทรัพย์ที่มีอยู่ 4) มีการวางแผนการใช้จ่าย 5) รู้จักเก็บเงินเพื่อซื้อของที่ต้องการ 6) รู้จักคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

กิจกรรมที่ 4 ภาระหน้าที่ของฉันทาคือหลัก 9D เป็นขั้นตอนของการค้นหา บทบาทและหน้าที่ของตนเอง ว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง โดยยึดหลัก 9D ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนี้จะมีลักษณะคล้ายกระบวนการกลุ่ม ใช้เทคนิค Dialogue ร่วมกับการเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างอิสระและเป็นกันเอง พระธรรมวิทยากรไม่กระตุ้นมากเพียงเปิดโอกาสให้กับทุกคนได้เรียนรู้ผ่านการฟังและการเล่าสู่กันฟัง

กิจกรรมที่ 5 ต้นแบบที่ดีที่สุดในครอบครัวโดยมาบุคคลต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต

กิจกรรมที่ 6 วางแผนชีวิตวางแผนครอบครัวเป็นการวางแผนครัวเรือนที่จะทำให้เห็นว่าในชีวิตแต่ละวันเราทำอะไรบ้าง มีค่าใช้จ่ายอย่างไร และพรุ่งนี้ทำอะไร

กิจกรรมที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของชีวิต การให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พิจารณาชีวิตตนเองอย่างเข้าใจและรู้จักจัดลำดับความสำคัญของชีวิตการช่วยให้เขาสามารถกำหนดเป้าหมายได้ด้วยตนเองจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและนำไปสู่การลงมือทำด้วยตนเองอย่างเต็มที่ เพราะเป็นสิ่งที่ตนเองได้กำหนดขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ต้องอยู่ที่การบริหารจัดการและรู้จักจัดลำดับความสำคัญของชีวิตได้

กิจกรรมที่ 8 ทำอย่างไรให้ครอบครัวถึงสุข หลังจากที่ได้วางแผนชีวิตวางแผนครอบครัวก็มาทบทวนตนเองว่า แล้วที่เรามีภาพฝันอันนั้น เราจะทำอย่างไรให้ภาพฝันนั้นกว้างชัดไม่เป็นเพียงภาพฝันอย่างเดียว การลงมือทำ การวางแผน การทำความเข้าใจให้ชัดเจนจะต้องทำอย่างไร โดยกระบวนการกลุ่มที่ทุกคนเปิดใจเล่าเรื่องชีวิตของตนเองที่ผ่านมา อย่างผ่อนคลาย อิสระและเป็นกันเอง

กิจกรรมที่ 9 รู้รัก รู้ออม รู้ใจ การรู้จักที่จะมอบความรัก และรู้จักการออม และที่สำคัญ คือ การเข้าใจในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น นอกจากนี้ยังทำให้ครอบครัวมีความสุข

กิจกรรมที่ 10 เราจะพาครอบครัวเราอบอุ่น หลังจากที่ได้รู้รัก รู้ออม รู้ใจ ก็มาทบทวนตนเองว่า แล้วที่เรามีแผนอันนั้น เราจะทำอย่างไรให้แผนนั้นไม่เป็นเพียงภาพฝันอย่างเดียว การลงมือทำ การวางแผน การทำความเข้าใจให้ชัดเจนจะต้องทำอย่างไรโดยกระบวนการกลุ่มที่ทุกคนเปิดใจเล่าเรื่องชีวิตของตนเองที่ผ่านมา อย่างผ่อนคลาย อิสระและเป็นกันเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ความสัมพันธในครอบครัวเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์มีส่วนส่งเสริมซึ่งกันและกันส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความแข็งแกร่งแน่นแฟ้นจากการอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวจึงมีโอกาสได้พบปะ พูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรักใคร่ผูกพันใกล้ชิดสนิทสนมและไว้วางใจกันมากขึ้น นอกจากนี้การสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี รู้จักมีสติ รู้จักอดออม ออกกำลังกาย รักษาสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนในชีวิต รู้จักบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวทั้งด้านการเงินวัตถุสิ่งของ การให้คำแนะนำ การดูแลช่วยเหลือด้านกิจกรรมในชีวิตประจำวันและเมื่อเจ็บป่วยก็จะยิ่งส่งเสริมให้มีความรักใคร่ผูกพันกันมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การได้อาศัยอยู่ด้วยกันจึงทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าคนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน การเคารพเชื่อฟัง เป็นการแสดงออกผู้มีอายุน้อยกว่าจะแสดงออกต่อผู้มีอายุมากกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการปลูกฝังในเรื่องการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ครอบครัว เกิดการได้อาศัยอยู่ด้วยกันย่อมเอื้อให้ปฏิสัมพันธ์นี้เกิดขึ้นได้มากกว่าในมิติของการแลกเปลี่ยนสอดคล้องกับ ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย (2553) ได้ศึกษา “การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว” ผลการศึกษาพบว่า การที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความมั่นคงนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความสมดุลจากด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่ การที่สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่ดี มีการศึกษาที่สามารถนำไปประกอบ

อาชีพที่มั่นคงได้ รวมทั้งมีรายได้อย่างพอเพียงที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ขัดสนและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ครอบครัวมีความสุขอันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีได้เช่นกัน และสำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553) ได้ศึกษา บทบาทของครอบครัวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นไทย ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวยังคงมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ของบุตรหลาน ครึ่งหนึ่งของครอบครัวที่ศึกษา ยอมรับได้กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของบุตรหลาน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับกระแสโลกาภิวัตน์ที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นไทย ที่เปิดโอกาสให้มีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นมากกว่า ด้านอื่นๆ ส่วนปัจจัยด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว มีความสำคัญเช่นกัน เช่น การเปิดโอกาสให้พูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมาในครอบครัว ก่อให้เกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะเปิดเผยปัญหากับคนในครอบครัวทุกเรื่อง รวมทั้งเรื่องความรักของวัยรุ่น การที่วัยรุ่นตระหนักถึงโทษของการไม่เชื่อฟังพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เป็นการป้องปรามมิให้วัยรุ่นหญิงทำผิดในทุกเรื่องรวมทั้งเรื่องเพศ ส่วนบทบาทของการอบรมสั่งสอน พบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ คือ การสั่งสอนให้วัยรุ่นหญิงกล้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม เป็นการชี้แนะทางออกให้แก่วัยรุ่นหญิง และการใช้ไหวพริบปฏิภาณในการเอาตัวรอดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม และยังเสี่ยงต่อโรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์อีกด้วย

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การร่วมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมพบว่าการร่วมหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านที่มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) ต่ำสุดคือด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2544) ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลการวิจัยพบว่า ในกิจกรรมที่นำมาศึกษามีระดับความไม่สอดคล้องกันในระดับที่ต่างกัน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องในระดับสูง เช่น การร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของแต่ละศาสนา การที่มีลักษณะเหมือนการไหว้ การห่มผ้าสไบ การผลิตสิ่งของที่ใช้ในแต่ละศาสนา การร่วมกิจกรรมวันเพ็ญเดือนสิบเอ็ด กิจกรรมการสอนที่ไม่สอดคล้องในระดับปานกลาง เช่น การจัดนิทรรศการภายในหนังสือที่มีภาพ การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนของบุคคลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้นแล้วได้มีการแหล่งอำนาจและการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เสริมสร้างทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลแต่ละกลุ่มวัยสามารถให้และรับการตอบสนองความต้องการ ระหว่างกัน โดยไม่เกิดความขัดแย้ง

ประเด็นที่ 3 นำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

นำเสนอการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีหลักสูตรการสร้างครอบครัวอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ผ่านกิจกรรม 10 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ธรรมะสวัสดี กิจกรรมที่ 2 ฉันทน์คือใคร

ในครอบครัว กิจกรรมที่ 3 หลัก 9D กับความสุขในชีวิต กิจกรรมที่ 4 ภาระหน้าที่ของฉันตามหลัก 9D กิจกรรมที่ 5 ต้นแบบที่ดีที่สุดในครอบครัวโดยมาบุคคลต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ 6 วางแผนชีวิตวางแผนครอบครัว กิจกรรมที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของชีวิต กิจกรรมที่ 8 ทำอย่างไรให้ครอบครัวถึงสุข กิจกรรมที่ 9 รู้รัก รู้ออม รู้ใจ กิจกรรมที่ 10 เราจะพาครอบครัวเราอบอุ่น สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน (2559) ได้ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวไทย ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวไทย วัดจากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกันความร่วมมือ และการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นแบบสมดุล (50.7%) รองลงมาเป็นครอบครัวแบบระดับกลางค่อนข้างไปทางสมดุล (41.8%) ในแต่ละภาค สัมพันธภาพในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่เป็นแบบสมดุล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าภาคอื่นๆ (65.1%) สัมพันธภาพในครอบครัวแบบสุดขั้วพบได้น้อยมากและไม่พบเลยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ครอบครัวที่อยู่นอกเขตเทศบาลเป็นครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าครอบครัวที่อยู่ในเขตเทศบาล

โดยสรุปแล้วจากการอภิปรายผล ทฤษฎีนิเวศวิทยาจะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากร สิ่งแวดล้อมทางสังคมและลักษณะทางกายภาพในสังคมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ปัจจุบันมานุษยวิทยาได้ให้ความสนใจกับ ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม และกลายมาเป็น มานุษยวิทยาวิเทศน์ (Ecological anthropology) และได้เจริญเติบโตก่อให้เกิดแนวทฤษฎีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ภายในแขนงย่อยออกไปเป็นแนววิเคราะห์ระบบนิเวศฯ แนววิเคราะห์ชาติพันธุ์นิเวศ สอดคล้องกับทฤษฎีของ ไพศาล ไชยราม (2534) กล่าวว่า ความไม่สอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา กับพฤติกรรมทางวัฒนธรรม โดยทำการคัดเลือกกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้สอบถาม ในกิจกรรมที่นำมาศึกษามีระดับความไม่สอดคล้องกันในระดับที่ต่างกัน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องในระดับสูง ดังนั้น แต่ละกลุ่มจึงเรียนรู้ที่จะสร้างบรรทัดฐานภายในสังคมตนเอง โดยมีสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ถูกใช้เป็นตัวชี้ถึงความ เป็นพวกเดียวกันหรือคนละพวกในชุมชนเพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์ต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้

องค์ความรู้จากการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเลี้ยงดูบุตร

หัวใจสำคัญของการเลี้ยงดู คือ การปรับเปลี่ยนจากการใช้อำนาจนิยมมาเป็นการใช้เหตุผลเป็นฐานในการสื่อสารภายในบ้าน พ่อแม่ควรให้พื้นที่และอิสระในการแสดงความคิดเห็นแก่ลูก เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้เรียนรู้และเติบโตอย่างมีวิจารณญาณ การปลูกฝังเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยสร้าง คนดีให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองคุณภาพของสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในระยะยาว

2. การสร้างความสัมพันธ์

สิ่งที่ดีในครอบครัวเริ่มต้นจากการหมั่นเติมความรักและความปรารถนาดีให้แก่กันผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทุกวัย การใช้เวลาคุณภาพร่วมกันช่วยลดช่องว่างระหว่างวัยและลดปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่ดี คือ การวางรากฐานความมั่นคงให้กับชีวิตครอบครัว โดยเริ่มจากการวางแผนการเงินในครัวเรือนอย่างเป็นระบบและการรู้จักปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นต่อภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. การเข้าใจบทบาท

การที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวตระหนักรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองถือเป็นกลไกสำคัญในการลดความขัดแย้งและสร้างความสงบสุข พ่อแม่และผู้ใหญ่ในบ้านควรทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

5. การแสดงความรัก

การแสดงความรักที่จับต้องได้ คือ พลังพิเศษที่เชื่อมโยงหัวใจของสมาชิกทุกคนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ผ่านการกล่าวที่บอกรัก การแสดงความเมตตา และการรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อเกิดความผิดพลาด การกระทำเหล่านี้ถือเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความปรองดองที่อบอุ่นภายในบ้าน ความรักที่ไม่ถูกเก็บไว้เพียงในใจแต่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านคำพูดและการกระทำจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่แข็งแกร่งให้กับทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นบรรทัดฐานในพัฒนาในหลายด้านทางสังคม นอกจากนี้ยังมีผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยที่ทุกภาคส่วนนโยบายและวิถีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้ในสังคมแบบมีส่วนร่วมนอกจากนี้ควรสร้างความตระหนักในบทบาทตนเองของสมาชิกในครอบครัวแบบบูรณาการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของธรรมนูญหมู่บ้าน 9D ในครอบครัว เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการพัฒนาการสร้างความอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

2.3 ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการในการสร้างเครื่องมือทางการพัฒนาการสร้างความอบอุ่น ด้วยหลักการ 9D เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามหลักสากล ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และผลักดันนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในทุกๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับเสถียรภาพทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). การเสริมสร้างความเข้มแข็ง. ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ.

กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาศักยภาพชุมชน.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2546). แนวทางการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- เพชร ศิราสัณฑ์ และคณะ. (2552). *ความสุขและวิถีการเสริมสุขภาพ ความต้องการที่แตกต่างระหว่างคนสามวัยในครอบครัวไทย. รายงานการวิจัย, สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.*
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2444). *ความร่วมมือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.*
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย. (2553). *การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว. รายงานการวิจัย, ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- สถาพร แสงสุโพธิ์ และเกรียงไกร เจริญผล. (2565). *แนวทางการขับเคลื่อนศักยภาพท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในศตวรรษที่ 21. วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน, 3(1): 28-40.*
- สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน. (2552). *สัมพันธภาพในครอบครัวไทย. รายงานการวิจัย, สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน. (2559). *สัมพันธภาพในครอบครัวไทย, รายงานการวิจัย, สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, มหาวิทยาลัยมหิดล.*

